Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De oratione dominica - Cod. St. Blasien 97

Nicolaus <de Dinkelspuhel>

[Württemberg], [um 1439-1440]

Nikolaus von Dinkelsbühl, De septem peccatis capitalibus (Confessionale).

urn:nbn:de:bsz:31-57024

Visual Library

aug. in de fide ad petru.

et super stabiliat' sup vitam fidem
q est fundamentu om virtutu et sine
qua impossibile est placere deo vt dicit
ad heb. 11°. vt. || 3° ad offerend deo
gratu obsequiu adesse debent et votiva
et munia que sunt opa bona spiritualia et
spualia et interiora que sunt contemplacio
meditacio devota mentalis oro addin
et proxi affectualis dilectio et cetera hiis
exquibus intus in templo cordis sacrifi
oblatus debet homo prumpe in
exteriora munia ut sunt laus vocalis
iubilacio in ympnis canticis que sunt
cetere cerimoniales observancie nisi
enim ille cultus interioris templi debite
precedat frustra exterior cultus tem
pli materialis paratur quia interior
cultus tam est figura et q expressio aut est
q incitacio ad exteriorem cultu interio
rem est prefigura sen. devocio interior
magis ignescit et mentis elevacio ad
deum amplius talis fit. Est et quod
fides accior et stabilior contemplacio
mentis in longiori exercicio interioris
quamvis non nisi ad aliquod sensibile se
teneat cito vacillat et ab ea peragitas
rapit et declinat || 4m quod adest
in huius oblacone muneris deo ac
ceptacio est debita intencio. i. ut huius
opa bona fiat ex dei dilecione ita
q dilectio dei sit homi causa ut talia deo
offerat. i. ppter deum huius opa bona fa
ciat similiter et intencione sibi pla
cendi. eius preceptis obediendi. ipm
honorandi et glorificandi. hec aut vita
intencio non pt hri nisi pt deus
vere diligi et proximus vere cari
tate diligatur. Unde 1° Joh. 4° dile
ctum proximi signum 3° quia qui non di
ligit fratrem quem videt deum pt
deum diligere quem non videt. || pt

qd ad offerendum deo munus gratu et ac
ceptum in templo hominum cordis requirit
et proxim dilecio. mutua frm
caritatis et unitas spualiaque est
placita deo qui se pollicetur se velle
stare in medio eorum qui pace spiritu
et voluntate sunt federati. Quare et
unitatis fratres in vinculo pacis dicit
enim Mt 18. Ubicumque duo vel tres in
noie meo congregati sunt in medio
eorum sum. Pacificos quoque beatificat
dns dicens Mt 5. Beati pacifici
quoniam premio repromittit quia filii dei
vocabuntur. Et quid dignius est quam ut
caritas qui illa gratiam ut homo voce
dicatur et sit filius et coheres ra
his filii dei ihu xpi qui est
in secula benedictus amen. Explicit tract[atus]

Secundum magistrum et doctorem
in 4° d. 16 tres sunt
partes vere penitencie que rite
et parte coniungant, quam
aptantur tanquam ad vulnera que quos ad
penam quasi sit. Prima est contrita
contricio. 2a integra oris confessio
3a condigna operis satisfacio. de
quibus superius actum est. Ubi et inter
cetera dictum fuit quod adversa contricionem
a distincta totalis et proprius in
gram saltem mortalium confessio re
quirit. Prima multura et morosa
premeditacio et cum tanta diligencia
quanta apponeret sapiens circa aliquod
valde arduum quod sibi imminet faciendum
ut vult Scotus aut cum tanta di
ligencia quanta apponeret homo adrem
aliquam cuius magnum emolumentum
temporale sperat reportare. Et qui in
veniant' multi qui ppter simplicitatem aut
ruditate vel ignorantia inculpa
bili eorum negligencia nunquam

presumptionem aut etiam propter nimiam confessoris
dilacionem et inadvertenciam circa propriam
vitam sic ignorat delicta sua sic
nescivit modos et species peccatorum quod cum
quantacumque diligencia ipsos aut nunquam
ad plenum discutere possent consulas
suas ut peccata sua expressa confessione
commissa sufficienter cognoscit et suis
confessoribus propalaret. Continuatur ex
aliorum dictis et collectis a superius dictorum
peccatis capitalibus latius scripta sunt
excogitavi aliqua summatim colligere de
singulis peccatis capitalibus et eorum filiabus
speciebus et modis quibus confessi se
iudicare poterunt ut facilius valeat
peccata sua sufficienter cognoscere et suis
confessoribus salubriter reserare etc.
Sunt autem peccata capitalia septem: superbia
invidia ira avaricia luxuria gula
et accidia. Ideo dicta capitalia quia sicut
per capud alia que sunt membra corporis et
quasi principium a quo aliqua communio oritur
et dirigitur dicitur capud animalis sic quodlibet
predictorum peccatorum dicitur capitale quia est
tamquam principium a quo multa alia peccata
oriuntur. Vel sic dixi quia sicut propter
eminenciam principalitatis sive superioritatis
qui alia dependent regi et gubernari
dicitur capud. Unde sic aliqua peccata
propter suam principalitatem et propter depen-
denciam et originem aliorum a superius
dicuntur capitalia etc.

Superbia est inordinatus amor
proprie excellencie. Omnis autem
excellencia oritur ex aliquo
bono et quanto illud est melius propter
tanto maior excessus oritur excellencia.
Cum ergo quis sic desiderat excelle-
re vult aliquid bonum tamquam in se bonum quod
tamen sibi non inest aut quod est sibi non competens
suo statui et condicioni etc.

Et hoc est superbia ex qua voluntas contra
oritur recte racionis iudicatum et
constituto deo dispose ut se extollat supra
ipso maiora quam sit in veritate quia quod
quis fortiter amat et appetit maiora
quam sint autem ei habet superbia quia
motus voluntatis propriam excellenciam
supra suum modum et contra rectam racionem.
¶ Sunt autem quatuor superbie species secundum
Gregorium 2° moralium et magistrum in 2° distinctione [illegible] prima
¶ Prima harum specierum prima est cum
bona sibi inesse credit ab aliquo vult
et extimat se habere a se ipso vel propter hoc quod
excellencius est habere aliquam rem a se
ipso quam ab aliquo. ¶ Secunda species superbie
cum quis bona que ab alio habet cognoscit
recognoscit se habere ab eo sed vult et
extimat se ea accepisse ab eo non de
gracia sed debiti et ex debito aut propter
valorem meritorum suorum propter hoc quod
sic habere bona debiti et ex debito est
excellencius quam habere ex sola gracia etc.
¶ Tercia species superbie est cum quis
se iactat habere quod non habet ut dicit Gregorius
id est cum quis ex amore proprie excellencie
attribuit sibi bona scilicet quam sciencia
que tamen sibi non insunt aut maiora quam
insunt habere magnam scienciam iusticiam aut
aliud bonum excellencius est quam non
habere illud et habere in gradu in ipso ex-
cellencius est et reddit hominem excel-
lenciorem quam non habere in tali gradu.
Cum ergo quis sic amat excellenciam
propriam et extimat se habere scienciam quam non
habet aut extimat se habere maiorem quam
habeat et appetitus suus conformatur illi esti-
macioni cum placencia et per modum racionis (?)
vult scienciam istam quam tamen sibi non inest que
non in tali gradu inest. Hoc est superbia
et quarta species quod iudicatum motus et ten-
dencia voluntatis ad excellenciam propriam.

vltra modum sibi conuenientem. Scilicet de bono e-
desia in exemplis dicitur. Ita intelligatur
de quocumque aliquo bono corporis et anime.
Et ista 3a species vocatur a beato Gregorio
Jactancia propter hoc quod ipsa est sua iac-
tancie ut primum quod contrarium amor
excellencie semper facit quod homo se
iactat se et sibi attribuit uel bonis
que non habet. 4ta species est cum quis se
spretis aliis singulariter vult videri
habere quod habet, scilicet cum quis bonum aliquod
habet insigne aut credit se habere propter hoc
contempnit alios qui hoc non habent aut
non tanquam excellentem preferet se ipsis
sed tamquam meliorem omnibus et excellenci-
orem et vult ab omnibus ut talis
haberi et melior seu excellencior re-
putari. Addatur species reducitur contra
cum quis confisus de propriis viribus
de propria sua scientia sapientia vel tendit
ad aspectum alicuius alti status magni
officii vel alicuius consilii quae ultra
vires suas aliquis non est dignus.
Et ergo quibus confessor proprie distincte
vult se examinare confessionem suam et omnia
sua peccata saltem mortalia distincte
et integre confiteatur. Consideret primo
contra peccata primum superbie an aliquod
bonum ab alio homine recepit et
de isto ingratus omnis valuit et estima-
verit illud tanquam a se habeat et non
ab alio. Et quia omnia bona nostra habemus
a deo iuxta illud apostoli: Quid habes quod
non accepisti? et soli deo proprium est
omnia habere a se ipso. Unde consideret
homo an quodcumque bonum sive sint nature
ut sunt sanitas pulchritudo robur
eloquencia et huiusmodi aut fortune ut sunt
divicie potencia civilis honores et
similia aut ut sunt scientia iustitia aut que-
cumque virtutes estimaverit et vo-
luerit se habere a se ipso et non tanquam

noverit se habere a deo sed semper contingit
cum aliqui estimant se lucra sua et divi-
tias habere ex laboribus suis et industri-
a sua sola non considerantes quod alius
cum tamen laboribus et simili industria
non est ditatus sed forte depauperatus.
Sed non nulli estimant scientias suas habere
a se ipso de ingenio proprio studio et la-
bore non considerantes quod deus dedit et
conservavit eis ipsis illud ingenium
et robur corporis et omnia alia naturalia
et optima quae dedit aliis dedit que
bono ingenio et per eius non est de aliis
quibuscumque bonis intelligendum. Item se
consideret an bona quae ab alio habuit de
gratia voluit et estimavit se habere a deo
de iure et quia omnia bona sua nostra
habemus a deo non ex debito aliquo nostro
ex valore meritorum nostrorum sed mere
de gratia. Omnis ipsa opera bona quibus
merentur apud deum non quid ex
valore operum sed ex dei liberali pro-
visione et merito christi illa in qua
opera est habemus a deo de gratia quod
consideret specialiter an quodcumque bonum
voluit et estimavit se habere a deo tamen
quasi de iure et ex quodam debito aut
propter valorem meritorum suorum et non voluit
aut recognovit se habere a deo mere
gratuite. Consideret an aliquando ex ap-
petitu et amore proprie excellencie at-
tribuit sibi ipsi in corde suo aliquod
bonum tanquam sibi proprium quod tamen non aut
excellencius maius quam habuit ut quie
estimavit se sapientem scientem pulchrum
nobilem iustum et huiusmodi cum non fuit talis
aut si fuit sapiens dives pulcher vel
tamen exaltavit se sic in corde suo et estimavit
meruit se magis scientem quam fuerat
aut magis pulchrum iustum vel in pectore
quod cum ipsi negavit se commisisse.

sic enim superbivit 2m [illegible] q. 1 de
trini[tate] d[omi]ni quia sibi attribuit bonu[m]
q[uo]d no[n] h[ab]uit s[ed] d[i]screcia h[ab]uit q[ua]m p[re]ti
et [illegible] considerat an pecc[at]u[m] sui
i confessione negavit et sicut occulta
verit [illegible] reticendo aut etia[m] scle
excusavit / Sic t[ame]n confessione[m] divisit
et ex sibi i[n] [illegible] fecit / amp[lius] q[uod]
bona n[atur]e ut sunt sanitas pulchritudo
fortitudo inge[n]iu[m] nobilis et aut q[uo]d
bona fortune s[ed] divicias aur[um] ar-
gentu[m] possessiones potenciam ho-
nores [illegible] p[ro]p[ter] bona an[ime] ut sunt
s[cienti]a i[ust]icia devoc[i]o [et]c. que i[n] se h[ab]uit
aut se h[ab]ere reputavit / p[re]tulit se aliis
ex hoc dignior[em] ipis et meliore[m]
reputans et volens ab aliis ex hoc
dignior o[mn]ib[us] h[abe]ri et melior re-
putari aut p[ro]p[ter] q[uo]d [illegible] p[re]dictorum con-
te[m]psit eu[m] i[n] dignatoe alios qui
talia no[n] h[ab]uerunt vel no[n] tam excel-
lent[er] h[ab]uerunt ut / potentes pauperes
infimos i potentes ignobiles ignoratos
et / maiore[s] [illegible] et alios sibi [illegible]
[illegible] sic / phariseo fecit / qui superbe
[illegible] publicanu[m] q[uo]d putabat no[n]
h[ab]ere bona que ipse phariseus sibi ipsi
[illegible] attribuit / an p[ro]p[ter] nimis de for-
titudine sua d[e]str[icti]a sua destruxit
alia quacu[m]q[ue] facultate mea [illegible] pu-
tando q[uo]d sic tendebat ad alta
supra vires suas aut acceptavit
aggredi et desideravit assequi q[uo]d sup[er]-
posuit et [illegible] p[ro]porcionatu[m] viris et sue
facultati vel e[st]i[m]asti te doctorem
prudenciorem devociorem exper-
tiorem q[uam] fuisti et p[ro]p[ter] hui[us] estimati-
o[n]em p[ro]pria prudencia et aliorum doctorum
reputasti te dignu[m] ex pa[rte] p[re]latia
magisterio q[ua]m pl[ur]alitatem aut aliis alti
statu officii dignitatis aut p[ro] demeas

ad magnas ambasiatas et alias res
arduas expediendas et ad illa de-
siderasti ad illa tendebas et te cu[m]
i[n] confessioni [illegible] p[ro]p[ter] bona ne[c] [illegible] aut sr
tunc vel alia [illegible] reputavit se
magnu[m] et magnis dignu[m] p[ro]p[ter] t[ame]n q[uo]d
plano e homo i[n] [illegible] magnus aut
magnis dignus ut si p[ro]p[ter] divicias
plures vel p[ro]p[ter] s[cienti]am sola aut p[ro]p[ter]
nobilitate sola aut p[ro]p[ter] q[ua]ecu[m]q[ue] bona
ne[c] reputavit se magnu[m] et dignu[m]
magnis honoribus altis statib[us] officiis
gradib[us] [et]c. cu[m] t[ame]n p[ro]p[ter] talia sola
no[n] sit homo magnus nec h[ab]uit mag-
nis dignus dicente ph[ilosoph]o l. ethi[corum] 2o
Qui sine virtute h[ab]ent no[n] iuste magnis
se dignificant an[ima]e si[n]e [illegible] sua
p[ro]videncia i[n] ge[n]ia [et]c. nimis p[rae]sumpsit
i[n] [illegible] fuit p[ro]p[ter] hoc oppinioni credulitati
aut fine aliorum q[uam] plur[es] et melius
q[uam] [illegible] maiores i[n] fide [christi]ane
religionis ex tali enim p[rae]sumpcione adhe-
sione oriunt[ur] no[n] nu[n]qua[m] heresis sorti-
legia [illegible] credulitates et cetera si[mi]lia
Circa hoc considera an aliu[m] i[n]viderit
i[n] errore[m] aliq[uem] co[n]tra ig[n]orancie [illegible]
tenuit / p[rae]sumpcio an aliq[uis] i[n] [illegible]
i[n]firmitatib[us] aut / aliis reb[us] sibi in-
cumbentib[us] co[n]suluit divinatores sorti-
legos et [illegible] superstitiosas an usus
fuit sortilegiis divinacionib[us] et reb[us]
superstitionib[us] ut cedulis collo suspensis
caracteribus ignotis aut / aliis i[n]nu[m]eris
reb[us] superstitiosis et [illegible] credulitatib[us]
ex quib[us] o[mn]ib[us] [illegible] distincte
2m [illegible] et species et circu[m]stancias et
agravantes [et]c.

Prima et principal[is] filia su-
perbie e inanis gloria Cu[m]
e[nim] superbia sit i[n]ordinatu[m]
amor p[ro]p[ri]e excellencie ipa superbia

mouet hominem ad eius excellencie ma-
nifestacionem que manifestacio excellencie
iam quandam gloria cum nomine
glorie significat ut scilicet bonum alicuius
manifestet aliis aut veniat in no-
ticia aliorum et approbacionem seu laude
Hec autem gloria fit quatuor modis metaphorice
Primo cum quis gloriam querit de ipso que
non habet. hec est cum quis appetit quod
aliis appareat in spiritualia excellencia
aut aliquod bonum quod tamen non habet in se
etc. 2o fit quando cum quis gloriam
querit aut appetit de eo quod non est
gloria dignum ut sunt pulchritudo corporis
sanitas robur divicie etc huius ca-
duca fragilia et modica que possessorem
faciunt suum non faciunt dignum ut propter ea lau-
detur extollatur aut pro meliori habeatur
possunt enim in esse sine virtute et pro-
pterea sepe instrumenta ad male faciendum
immo sepe magis nocent saluti ha-
bencium ea qua prosunt propter eorum ab-
usum. 3o fit [illegible] cum homines
querunt gloriam de rebus utilibus aut ex
nociuis ut ex rebus malis et
ignominiosis. 4to cum quis de aliquo
bono querit gloriam apud istos qui
non sciunt noscere quid sit gloria dignum
ut sunt homines vanitati et rebus mundani
et seculares qui pulchritudinem divicias
nobilitatem etc huius preciosa et [illegible]
pro magnis reputant et talia habentes
glorificant glorificant. Sed vera bona
et gloria digna ut iusticiam et omnem vir-
tutem aut non noscunt aut pro modico
reputant immo tamen non habentes et non
divicias etc tales vilipendunt.
4to cum quis de excellencia sua tempore
suo appetit gloriam ipsam in se ipsum
referendo tamen ut scilicet ex hoc lau-
detur approbetur et pro meliori habeatur
Et huius glorie quatuor modis sunt plures filie

scilicet iactancia ypocrisis inobediencia et
certe quas enumerat Gregorius 31 moralium. Con-
sequenter ergo volens hic distincte hic
planare gloriam vanam circa hoc primum
in omnibus glorie eius filias considerare
Primo in alio corde oracione aut opere
querit gloriam deo qui notat hoc
est in corde appeteret quod alii in eo
consideravent aut crederent de ea aliqua
vera ex estimacionem excellencie qua
tamen non habet ut quod crederent doctum pru-
dentem devotum et huius. Cum tamen talis non
sit aut crederent cum aliqua bona
fecisse aut dicendo se nobilem divitem
et devotum et huius quibuscumque veris ut
estimat hominibus cum tamen talis non sit in
exteriora signa aut facta de se aliquid
significavit ex taqua sibi inesse
quod tamen in eo non sunt aut excellencie
quam in eo sunt ut in pro magnis appa-
reat vestigium simulavit litteratura in
aliam talem rem qua tamen non habet
aut excellenciorem quam habet ut in
tenuit magnum statum et quibus in
spiritualia etc. Ut homines exponerent credent
eum divitem etc aut doctorem quam
sunt. Et specialiter considerat ypocrisi
ypocrisis statim iusticiam devocionem aut
aliam quamcumque virtute qua non debet
simulant per exteriora signa et facta
ut alii credant cum talem status
devocionem virtute simulavit in se statim
aut aliam talem virtute qua non habet
simulavit hec per ypocrisi planem [illegible] quod
est in tali gloria et munda laude et
[illegible] ab aliis reputacione [illegible]
simulavit coram hominibus propter hoc ut
eos falsis decipiat inter ipsos falsos
doctrinam disseminando [illegible] sibi
non tamen circa crederent nisi [illegible] aut
aut iustus aut [illegible] aliis virtutibus
appareret quam interiter habet sunt tales

ypocritis
precipio

ypocrite propter quod decipiens dominus dicit Matthei
7: Attendite a falsis prophetis qui veni-
unt ad vos in vestimentis ovium in-
trinsecus autem sunt lupi rapaces. Con-
sideret, cum talia simulavit propter hoc ut
facilius adipisceretur aliquem statum vel
dignitatem aliquam aut aliud beneficium
ecclesiasticum aut officium aliquod vel an
propter hoc ut alii libencius sibi largirentur
temporalia aut alias favorabiles ad eam
adipiscatur vel eciam sunt in dampna
aliorum aut alios defraudando que sibi
tradunt propter apparentem sanctitatem aut
propter hoc ut alicui mulieri familiarior
fiat ut eam per hoc decipiat vel
in spe carnalem amorem et tandem
in peccatum facilius alliciat. Et in istis similiter
consideret et eas consistat quod in omnibus huiusmodi
finis illius ypocresis sunt peiores et
tanto peccatum est gravius. Item consi-
deret an quesierit gloriam de hiis
que sibi inerant et tamen non sunt gloria
digna utpote quia fuit dives pulcher
sanguine nobilis et in aliis bonis nature et for-
tune et reputans ista tamquam magna
bona voluit ea aliis manifesta
fieri propter ea maior melior et ex-
cellencior reputari quam talia non
habentes. An eciam se de huiusmodi iactavit
aliis ea que tamquam magna malo
ad propriam laudem et excellenciam.
Item an quesierit gloriam de rebus in-
utilibus vel nocivis sunt superflui
sumptus quos fecit faciendo magnos
conviviis in magnis et [illegible] in
edificiis nimis curiosis et pre-
ciosis vestibus superfluis et aliis
per similibus inutilibus vel nocivis. An
eciam quesierit gloriam de peccatis et aliis
quibuscumque malis et ignominiosis et
de ludo vel de ludo ... aut
de iniusta aliorum oppressione aut de
luxuria aut de ebrietate vel

Consideret itaque an in istis quesierit
gloriam ita quod appetierit gloriam aliquam
illorum venire ad noticiam aliorum ap-
probacionem eorum. Vel eciam an forte se de
talibus iactavit aliis aliquando coram de
se gloriam recitando an exteriori
opere ostendendo. Item an quesierit lau-
dem et gloriam de bonis suis apud
istos qui non sunt nec sequitur se
vere gloria dignum vel si appetiit
apud rudes ydeotas doctos re-
putari aut prudentes vel aut se
coram ipsis iactavit ore aut ex-
teriori opere gloriam ostendendo. Hoc enim
inane est et vanum scilicet de talibus
bonis querere testimonium et approbacionem
apud istos qui huiusmodi bona non noscunt
aut non reputant. Item consideret
an de operibus suis bonis aut naturalibus
excellenciis quesierit gloriam istam
solum nisi referendo ad laudem et non laude
dei qui ea bonum largitus est aut
adversitatis et salutis sui vel proximi propter
quam illud bonum sibi datum. Vel si ap-
petiit ut vera bona que in se habet
vel sua inspiracio in aliis aut opera sua bona
ut ieiunia vigilie et elemosine fiant
aliis manifesta solum ut ex hoc laudetur
aut iudicaretur sanctus. An se huiusmodi iac-
tavit aliis huiusmodi bona sua aut alia
bona referendo ad propriam laudem et
sui exaltacionem. Vel an aliorum presentibus
se inculpavit et abiecit humilis et
devotus reputaretur. Vel an opera sua bona
coram aliis fecit causa tenendi ut
alii viderent et ut ipse ex hoc
humana laude acciperet aut ut
alii ex hoc eum meliorem reputarent
quam sit. Vel si operibus suis vel aliis
bonis non quesivit laudem et gloriam
Consideret tamen an gloriam vel laudem.

cum talibus oblata ab hiis in quorum noti-
ciam umquam devenerunt approbaverunt
et acceptaverunt cum delectacione et gaudio
de propria laude et commendacione. Et sic superius
dictum est de ypocrisi quam confitendo cum hoc
propter quod fuerit scitum in speciali instruas eos quod
non habuit scandalum sed hic tamen peni-
tendum est ut scilicet hoc confiteatur quod
fuerit temporibus suis consuevit gloriam et
voluit coram aliis magna facere. An scilicet pro-
pter delectacionem quam habuit in aliorum laude eius.
An forte propter alium finem ut scilicet cum aliis cum
excellentibus essent probi et fideles ac si-
ncere eius sic plus crederent et ut sic eos
facilius decipere posset et errore se-
ducere aut cum sibi propter talia credidit posset
eos dampnificare in rebus suis per furtum
aut alia fraude vel eis similibus criminibus
que aguntur per ypocrisim etc. Consideret
an gloriam hominis alius prefecerit gloriam dei
hoc est cum cum plus voluit coram aliis
apparere excellens et reputari quam coram
deo vere existere. Et plus voluit habere
testimonium hominum de propria excellencia quam
testimonium dei et proprie consciencie sue, de quibus
dicitur Io. 12. quod dilexerunt plus gloriam
hominum quam gloriam dei. Plures enim principum
sacerdotum crediderunt in Christum sed non
dicebant ne de synagoga eicerentur et sic ab hiis
contempnerentur et apparerent coram principalibus
non confitebantur Christum et crederent in illis
predicabat. Isti ergo plus amaverunt gloriam
hominum quam dei quia plus voluerunt tacere
fidem Christi et bonam similitudinem reputacionis
quam confiteri Christum publice et sic verecundari
existere coram deo quemadmodum ad-
huc multi faciunt qui propter verecundiam
aut propter dampnum temporalium rerum aut propter
irrisiones aut propter oblocuciones
levium aut fatuorum hominum obmitt-
unt bona facere aut dicere aut econ-
tra propter huius aliquid faciunt mala et
contra dei preceptum etc.

Circa hoc consideret homo an ipse-
met aliquem contempserit aut verbis
aut aliis signis irriserit personas
devotas et divino servicio deditas
sicut aliqui facere consueverunt qui per-
sonas deo servientes scilicet bene volentes
amore irrisive vocant ilhm knecht
aut hymelchen aut aliis modis
irridere solent. Quod contra preceptum red-
dundans in contemptum dei cuius famuli
et famule sunt. Sicut quod legitur hoc peccatum
graviter punitum in veteri testamento
IIII. Re. 1°. Helyas fecit ignem
de celo descendere et consumere igne
quinquagenos a rege missos qui cum de-
risione vocabant hominem dei. Et IIII. Re.
2°. Helyseus maledixit pueris qui
eum deriserunt et exierunt de saltu
duo ursi qui laceraverunt xlii ex pueris
istis. Consideret an huiusmodi personas
deo servire volentes et in statu virginitatis
viduitatis aut religionis constitutas aut
se huiusmodi statui tradere volentes a talibus
statibus retraxit aut retrahere conatus
fuit persuasionibus irrisionibus aut aliis
quibuscumque modis non obstante eorum utili-
tati et saluti conpellendi. Item quia a dignitate
excellencia vite prime non subiacens
denarius altius pecuniis. Consideret
quod hoc mecum propter vanam gloriam et huiusmodi ex-
cellencie oppinione aut propter aliam
causam contempserit superiores suos
et fratres suos eis inobediens vel
non voluit nec parere eorum preceptis
et maxime si illi sunt eius curati
penitentes aut spirituales patres vel
in inobediencia et contemptu superi-
orum suorum a mandatorum eorum scilicet
excommunicacionem persistit contra ecclesie
precepta excommunicatus inmo leviter
contempnaverit etc.

Secundum vicium capitale est
invidia de qua dicit Raymundus
in summa sua quod est tristicia de
alienis bonis etc. Ubi notandum
quod quatuor modis contingit quem tristari de
alienis bonis. Primus ideo quia im-
minet sibi aut aliis hominibus no-
cumentum aliquod ut cum quis tristatur
de exaltacione inimici sui timens ne
eum ledat, et ista tristicia non est in-
vidia et potest esse sine peccato. Secundo
ut cum quis tristatur de bono alterius
non ideo quod alter habet sed ideo quia
illud bonum sibi ipsi deest, et talis tri-
sticia non est invidia, ymmo est
laudabilis si sit circa spiritualia bona etc.
Tercio tristatur aliquis de bono alicuius
quia habet quod alter cui non est habet bonum
est eo indignus, et ista similiter non est
invidia. Quarto tristatur quis
de alieno bono in quantum id reputat
diminutivum proprie glorie aut excellencie
qua habet in aliorum opinione, et ista
tristicia est invidia et est filia in-
anis glorie. Cum enim vanigloriosus
appetit et vult in aliquo super alios
excellens aut magnus reputari
et cognoscit bonum in alio et statim
timens ne ab aliis reputetur equalis
ei aut excellencior et quod sic gloria sua
minuatur cum alius sibi in hoc maior
aut equalis reputatur. Hec huius in
videre sunt plures species secundum Gregorium
31 moralium scilicet detractacio susurracio
odium exultacio in adversis et afflictio
in prosperis proximi ut quia bene formatus
fuit aut dives aut pulcher et
doctus sapiens et devotus bene
cantans bene predicans bene [illegible]
et eius quibuscumque virtutibus bonis [illegible]
[illegible] fuit [illegible] et doluit
invidiose et ideo quia timuit
quod proximi bonum minuetur gloria sua
et ut ab aliis magis reputaretur ex-
cellens sed in de alterius malo invidiosus
letatus fuit ut cum ei aliquod infor-
tunium accidit aut cum diffamacionem
vel persecucionem incurrit aut ex odio
alteri malum voluit vel optavit aut
intulerit siccitatem sive in corpore sive
in rebus aut in honore etc. in fama
alterius minorare auffere conatus
sit aut ex defectu minoravit aut
destruxit et per hoc [illegible] sua pub-
vel [illegible] aut fraudem
[illegible]. Primo bona que alteri in sunt
dicendo negando. Secundo bona alterius ma-
liciose scilicet ex odio aut invidia in
[illegible] quia forte non sancbut
sibi de tali fama ideo retinuit in
bona sua ubi et temporibus fuisset et
[illegible] talia respondi etc. Tercio fin-
gendo alteri imponendo et dicendo nar-
rando aut si non imponit sed [illegible]
tanquam certum tamen [illegible] in dubio et
et narrat coram aliis non tanquam [illegible]
sed sub dubio dicendo iste potest habere
vel eo fecisse aut dicit se de tali
audivisse quomodo talia et talia fecisset.
Propterea enim sermones qui mittis tor-
[illegible] sunt hominibus et minuitur fama
[illegible] audiencium quomodo minus
[illegible] sunt addendum. Quarto
alterius peccatum [illegible] adaugendo et
adgravando itaque narrando illud
[illegible] magis fecit et quamquam in
veritate fuit. Quinto alterius peccatum aut
aliud defectum dictum malo animo [illegible] /
[illegible] ordine qui [illegible] cor-
reccione [illegible] est etc. quod constituit
dominus [illegible] 18 dicens Si peccaverit in te
frater tuus etc. [illegible] cum quis apud
[illegible] et de eo quod bonum dicit mala in-

tentacione factum vel / cum proximus ieiu-
nat, orat, dat elemosinas et cetera
huiusmodi facit et alter non potest ac-
cusare opera talia accusat tamen in-
tencionis facientis dicendo ipsum talia
mala intencione facere quam tamen in-
tencionem detractor ignorat
quia in corde est facientis. an alium
ad detrahendum alteri induxit. an
detractiones libenter audivit et com-
placenciam in eis habuit / maxime
hodia et invidia adeo tunc detra-
hebat. an lesis aliquem in fama supra
dictos satisfacere et eis famam com-
restituere totaliter omiserit aut
ultra debitum facere distulerit. Quia
cum proximi in fama dampnavit
in fama non solum generaliter in hoc peccat
sed et tenetur sibi famam proposse re-
stituere verum suum apud omnes ad quos
/ retractando / pervenit et veritate confitendo / 2° modo
si huius verum detractorium fuit / si vero
alio modo detraxit quam per
impositionem falsi tunc restituat sibi
famam quantum potest per talia verba ego
alias vobis tale de hoc retuli nec
putetis tunc verum esse ego enim ego
incaute et male locutus sum de hoc
aut per alia verba efficaciora que ad hoc
habere poterit. Et si homo non tenet ipsius
aut similibus bonis modis proximo restitui
fama sibi iniuste oblata tunc peccat
in hoc sic si non restituit verius peccat
alias et tanto gravius quanto fama est pre-
ciosior auro etc.

Tercium vicium capitale est ira
cuius species 3a Gregorius 31 moralium
ponit / contumelia clamor blas-
phemia indignacio etc. ibi potest ita
homo / vicium infecit, cuius species considerat
confessorum libenter sine tamen tonali et
saepe comparatur in forte iram / contra
proximum an ira alicui diu contra cum
proximo retinuit / et durante ea repulerit
animum suum multis cogitacionibus iniuriosis
quibus cogitavit diversas vias se vin-
dicandi et huiusmodi. an licet proximi alteri
nocendi an in ira sua alicui tantum sicut
fuit quod sibi nimium dixit et multum tur-
bavit de rebellione et usum rationis et
sibi tamen contradictione in moribus ma-
nuum et aliorum membrorum et ex tamen corporis
et maxime in lingua et debitum clamore
et confusio ac cordiatam locutionem an
contra huiusmodi contra proximum contemptum scripsit
et despexit ipsum reputando eum in-
dignum et vilem quod tale sibi fecit. an
motus ire nequiter invaluit aut con-
tumeliis verbis commisit. an aliquis in
ludo vel alias blasphemavit vituperia
aut verba iniuriosa contra deum dicendo
proximo quecumque dixit verba composita
iniuriosa contra et diminucionem honoris
sui offendit. an huius verba con-
tumeliosa protulit duo sunt in intencione
ledendi famam alicuius et diminuendi
honorem eius. an alicui male dixit
optando sibi malum et solum in malum
eius et maxime an maledixit parentibus
et superioribus suis et hiis personis quibus
plus tenebatur ad amorem et reverenciam
hoc enim aggravat peccatum. an alicui con-
tra odio vel rancore vel alia causa
confugium suum prohibuit aut consilium debitum
prohibuit in aliis vel in suo nocumento
lesione aut mortem an contra se
percussit mulierem pregnantem quod ab
ortabat. Et ita hoc contingit an-
tiquis causa fuit aborsus aut mortis
pueri sive in utero proprie propter necessitatem
ad baptismum curaverit sive per imperiam in-
cluserit sive per alios modos malos
sive ex contra vetulas per negligente
custodiam sive aliter. an contra deum
odio aut rancore apposicit et

et voluit / alii cui irascebatur inferre
iniusta vindicta in rebus in honore
in corpore aut in vita totali dampna aliquem
irrogavit et tamen aliter intulerit
proprio huius iniusta vindicta /
Ubi notandum quod vindicta sit pena inflicta
criminali penali ut perillacionem penaliorem
vel dampni in corpore vel in rebus vel in
honore et huius vindicatio aut pene
inflictio fit iniusta quatuor modis / Primo
cum infligitur pena qui ei non me-
ruit / Secundo cum infligitur ei qui pec-
cavit sed infligitur maior quam de-
meruit / Tercio cum infertur pena non
ordine iuris / Quarto cum infertur
alicui pena iusta sed non bona actio
et recta intencione / Consideret ergo homo
ita habet / In primo an corpora aut co-
alia ea inflixit pena ei qui eam non
demeruit sive pena ista dampni
fuit in rebus sive in corpore sicut verbe-
ratio vulneracio mutilacio sive occisio Et tunc
videret an persona sic in corpore lesa fuit
persona eciam aut in tali statu con-
stituta hoc enim aggravat peccatum et lesus
incurrit penam excommunicationis / Secundo an
huius pena sive malum intulerit ei qui
peccavit Sed tamen maiorem sibi in-
tulit quam demeruit / Si proporcionata
intulit non servavit ordinem iuris
sed quia punivit cum tamen superior non fuit
et quia non habuit iurisdictionem an
omisit aliud ad iusticie ordinem re-
quisitum / Tercio intulit penam iustam
vel cui infligit tamen non bono animo vel
recta intencione ut non propter conservacionem
publice iusticie aut propter bonum eius pu-
niti sed forte plus propter saciare
appetitum suum in alterius pena et malo
de quo delectatur aut propter inanem gloriam
ut sic dicatur bonus iusti-

ciarius aut severus aut similiter ex odio
et rancore / et in malum alterius / Item
consideret an voluit veniam petere
aut lesis atque et iniuriam passis huius
lesi non fuerit / sive subditi nec sibi in
aliquo subiecti dampnum atque veniam humi-
liter petentibus et indulgenciam denegavit an
propter placitacionibus et litibus vexavit
non ex amore iusticie sed ex odio et
rancore vel ut aliter ex aliqua ne-
gligencia aut propter defectum expensarum
deperdat iusta causam / Consideret an lesis
atque in corpore omisit satisfacere disputavit
ultra debitum / Qui enim alterius tamen
in moribus iniuste vendicavit
propter suum dampnificat in corpore per
mortem mutilacionem aut per aliam
lesionem non solum peccat contra preceptum
hoc / Non occides sed etiam tenetur sibi resti-
tucionis / et eo modo sic potest de illo dampno
satisfacere prout possit si vult vel penitentiam
agere / Unde Qui occidit aliquem
tenetur ad huius ad restitucionem faciendam
sibi spiritualibus qualitate vite quam ab-
stulit / Secundo in temporalibus prout in supplementum
sicut Et si in defectis sustentabat ali-
quos puta patrem vel matrem aut
propinquis tenetur in defectibus ambus
illius ad eorum restitucionem quam eis
abstulit propter interfectionem illius persone
De mutilacione vero aut alia lesione
corporali dicitur idem quod debet facere restitucio
competentem et ista debet reddere non solum
dampno quod quando intrat pro statu temporis
vite sive quo usus fuisset membro ab-
scisso sed debet eciam reddere expensas
appositas in curacione et ultra hoc pla-
cacionem lesi et lesi complacionem sibi et ex
solacii quia pro pecuniam de solacio sibi
de tali mutilacione / Et ulterius quod
minimalibus consideranda cum mutilacio /

pauperis quam divitis quia plus in-
digebat membro absciso adiunctum
naturam conformandi etc.

Quartum vicium capitale est
avaricia que est immoderatus
amor adquirendi et possidendi
bona utilia ut bona que sunt ordinata
ad sustentationem vite sicut sunt domus
vestes agri vinee nummi aurum et
argentum victualia et similia. Cuius
species secundum Bernardum iii magis sunt. Prima
proxima est obduratio que contrariatur miseri-
cordie. Secunda inquietudo vel superflua
sollicitudo circa temporalia acquirenda custodi-
enda dispensanda. Tercia sunt
violencia fallacia periurium fraus
proditio quibus avaricia utitur ad acqui-
rendum aliena. Confessurus igitur con-
sideret circa avariciam et eius filias an
habuerit superfluum et immoderatum amorem
ad divicias sive ad quecumque alia bona
temporalia bona. Item an magna propter
hoc contra deum murmuravit et alii indig-
natus fuerit quod non sibi sicut ceteris pro-
venerunt divicie et quando dominus sibi ad
votum profecerunt. Item an adhuc
maior beneficiorum dei sibi fuerit con-
tempsit. Item an huius immoderatus tempora-
lium amor fecerit eum superflue et maiore
sollicitudine vel huius temporalia acquirenda
et custodienda in magnum dampnum
et negligenciam spiritualium bonorum. Et
maiorem an habuit tam immoderatum
amorem temporalium quod aliquid propter huius acqui-
renda ac retinenda voluisset et
eos paratus fuisset facere contra preceptum
aut contra dei aut proximi amorem.
Talia enim voluntas est grave peccatum si
est imposita numquam compleverit actu.
Item an in huius immoderato temporalium
amore motus aliquid huius actu
compleverit et actualiter fecerit contra

dei preceptum et proximi amorem aut ali-
quid alienum sciens retinuerit aliis
adeo prohibet sciente et volente
aut ex ignorancia sit tamen quod sibi de
compliavisset in malum iniuste dampni-
ficavit in rebus suis utilibus similiter
sibi eas comburendo aut alio modo sibi
destruendo et perdendo aut eum in-
iuste impediendo in lucris iustis aut
in questibus quarum eciam rerum sibi de-
bitarum. Item an aliena bona alicui abstulit
et sibi iniuste usurpavit manifeste
et previis bonis sic qui rapina aut
occulte et vero cuius res sunt nesciente
ut furtum. Ergo ponderet an huius res
rapta aut furtum subtracta fuerit
sacra aut de sacro loco sublata hoc
enim est sacrilegium et aggravavit peccatum.
Item an cum aliquo contraxerit contractus
usurarios expliciter vel palliatum ut
si compacta recepit ultra sortem
aut aliam rem cuius valor sortem
in prima excedit. Si rem aliquam ca-
rius vendere voluit aut eciam ven-
diderit quam est precium eius propter hoc
ut emptori de precio solvenda
expectaret usque ad eundem terminum
emere voluit rem emere vilius quam
fuit eius iustum precium et hoc ideo quia
precium prius solvit vel quia res
possit sibi tradi in tempore collectionis al-
lectionis bladi vini et similium cum
magis plus valent vendidit talia
precio quod valitura erant circa pasca
aliis aut tempore in quo communiter plus
solent comparari et sic de innumeris
modis palliate usure quas avaricie
homines adinvenerunt quas omnes considerandi
et confessori diligenter exponendi.
Consideret an aliquas iniustas mer-
cationes exercuit rem carius ven-

dederit quam in veritate valuit. In-
verum sicut vilius et remissius emit
quam valuit, dum non potuit mercari non
solum iniustus sed et fraudulentus.
De committendo fraudem in substantia rei ven-
dite aut in quantitate aut qualitate,
cum in substantia quid ut res unius speci-
ei vendendo sicut loco rei alterius
speciei magis preciose ut auricalcum
vendendo loco auri stannum vendendo
loco argenti vinum mixtum loco puri
aut sterlingum aut denarium cupreum dando
loco aurei vel argentei et sic de
similibus. In quantitate vero ut pondere de-
fectuose aut mensura defectuosa in
vendicione aut empcione. In qualitate
aut ut malum vendendo loco boni
corruptum tamquam pro sano ut ani-
mal egrum loco sani aut tamquam
sanum equum defectuosum loco integri
et perfecti vinum aut aliud simile
corruptum loco boni et puri domum
ruinosam loco firme et sic de aliis. Nec excu-
sat eum in hoc venditorem si ipse emen-
do deceptus fuit, quia non enim quia ego
deceptus sum est michi licitum alium de-
cipere sicut non quia spoliatus sum licet
michi alium spoliare aut res suas
furari. Item considerandum an terminos
agrorum suorum aut vinearum suarum vel aliarum
possessionum dilatavit proximi sui in preiudicium
defraudando et sibi de terminis earum
suarum possessionum aliquid auferendo
ut vineam agrum vel alia talia sibi sub-
traxerit. Committitur insuper dolus et fallacia
talium an ductus appetitu sue carnis occulte
laborem dietis et insufficienter re-
spectu mercedis et artificio suo male
deceptorie opus fuit proximum preiudicium
in iuste depauperando. An in opus arti-
ficii adinvenit novitates superfluas
curiosas et inutiles propter quas amplius

lucrari contendit. Item considerandum an ex
avaricia aut ex quacumque ea commiserit
symoniam ipse aut in alio spirituali si-
ve emendo vel vendendo spirituale pro spirituali
specialiter. Dum alicui contulerit aliquod
ecclesiasticum beneficium propter pecuniam aut intuitu
plus obsequii exhibiti aut exhi-
bendi vel ex causa promissa data vel pro-
missa vel per armata vel violenta
contulit quod sibi aut filiis aut consanguineis
seu aliis personis aut progenitoribus
specialiter intuitu lucri contulerit
ecclesiastica beneficia quam tamen sol dignius et
sufficientibus puro et non symoniaco promotis
ad beneficium fieret liberari. Dum propter bene-
ficium aliquis resignet et recipiat
fructus inde perceptos. Considerandum
vir ecclesiasticus an bona ecclesie luxurio-
se pompatice vel gulose consumpserit
aut cupide in thesauros cumulavit
neglectis pauperibus et aliis operibus
piis. Item considerandum an penitus bona
subtraxit aut eis indigentibus aut vo-
lentibus superflue in vanitatibus consumpserit
sive in dotes suos aut bona in filiis
dispensavit aut nimis laute et
in usus proprios consumpserit. Consideret
uxor an bona mariti furtive subtraxit aut
eo nolente et ignorante nimis con-
sumptuose consumpserit. Respectu ad-
ultere considerandum an illegittimos filios
supposite fecerit ad legitimorum here-
ditatem qui sublius fuit aliena
bona. Item in necessariis parentibus et
fratribus ... non tri-
buit aut ... ipsis in vitio dare
diu distulerit. Item considerandum an
ea sibi ... committit aut
alias legata vel pro aliis personis
assignanda aut inclinans certos
proprios usus convertendo fraude commiserit.

aut sibi retinendo aut aliis quam
quibus competit sunt applicando aut
executionem huius testamenti et distri-
butionem rerum testatoris sine racionabili causa
diu distulerit in non modicum preiudicium
defunctorum qui suffragiis aut pau-
peribus oracionibus adiuti fuissent Item
neglexit facere decimas et omnia opera misericordie
potuisse decernere alios. Item
decimas et quascumque oblationes solvere
contempsit etiam debita iuste insti-
tuta solvere renuit. Item avaricia
motus ludos taxillorum aut alios
ludos prohibitos exercuit Item diebus
festivis pro lucro non modicum manuale
laborem aut mercaturam exercuit Item per
suos fieri iussit aut pro temporale aut quia
obtinendo [illegible] commisit aut aliquid
prodidit sicut iudas qui avaricia motus
xpm pro precio vendidit Item
fecit symoniam [illegible] oportavit ut
[illegible] vendendo [illegible]
[illegible] mortem [illegible] aut
[illegible] fuit [illegible] ut cito
reciperet hereditatem Item [illegible]
et dampna iniusta consideret [illegible]
[illegible] ut committeret aliquid peccatum
ut supradictorum modis iniuste in
ferrent ablata ut [illegible] iubendo
aut aliquid talium fieret aut consulendo
et persuasionibus adhuc inducendo
aut talia facientem laudando aut ut
fieret consentiendo et permittendo cum
prohibere potuit et maxime cum ex statu
vel officio prohibere debuit et quibus si-
[illegible] et [illegible] consenserit

c Est etiam peccatum non solum quando
solum peccat qui aliena retinet aut
qui [illegible] iniustos et con
tractus illicitos aliena sibi usurpat

aut post [illegible] ipsius [illegible]
fecit sed ultra hoc si vult vere con
fiteri et [illegible] absolui oportet quod ma-
nu restituat dampna [illegible] et
ablata ipsi dampnificato [illegible]
[illegible] sibi est possibile [illegible]
[illegible] si potest [illegible] re-
missionem aut [illegible] dilacionem
a domino tegi obtineat et si dampni-
ficatus cui faciendi est restitucio
ignorat aut [illegible] non possit de-
bet [illegible] heredibus cuius
si similiter penitus ignorantur [illegible]
salute [illegible] illius cui restitucio fa-
cienda erat [illegible] toto [illegible]
et impios usus [illegible] restituendi
isti [illegible] aliena possidet aut
qui [illegible] et [illegible]
alii qui [illegible] in huiusmodi [illegible]
[illegible] confessus palmos [illegible]
[illegible] non obstantibus magna
[illegible] Consideret quoque confessor an-
aliquam restitucionis faciende quo-
quatenus [illegible] debitor fuit etiam huius
restitucio facere neglexit aut ulte-
debitum distulerit de ipso contrahat
et diminucione [illegible] ut a peccato
adhuc satisfaciat si vult vere
penitens desponsare

C irca luxuriam et eius species
[illegible] consideret con
fessurus an cogitacionibus
carnales et luxuriosas [illegible]
[illegible] concupiscencia et delectacione in
[illegible] [illegible] [illegible]
pone statim ut percepit [illegible] posse
[illegible] aliquam [illegible] et de-
[illegible] huius libidinosis cogita-
cionibus [illegible] itaque si voluit
opus implevit [illegible] noluit [illegible]
talia [illegible] cogitacione [illegible] delectaciones

incidis cogitando de inhonesta amplexus
libidinosos tactus impudicos et con
similia ad actum venereum inclinantia
cum persona sibi non matrimonialiter iuncta
consensit cum ipsis iam dictis aut
confusis aspectibus quibuslibet aliquis
concupiscentiam carnalem delectationem aut
carnis stimulum in se excitavit et
maxime cum persona sibi non matrimonialiter
iunctis vel ipsius fuit. Hec innotescat
ut eius concupiscentiam in se excitaret aut
ut puella vel etiam femina per pro
missiones premiis adulationes
per que alia huiusmodi persona ad consensum
suum consensit illi citius attraheret. Item
si aliquo spectaculo aut etiam colloquio
ac actu proprii genitalis vel ali
quo alio pruritu temptatus et consequenter
pollutus in vigilia aut in huiusmodi pol
lutionem causa delectationis venereae con
cupiscendo sibi voluntarie et sine con
cubitu procuravit et hoc est unus ex
una speciebus peccati contra naturam quod aliqui
vocant mollitiem. Circa hoc consideret
et confiteatur confessori an dormiendo
passus fuit huiusmodi pollutionem et hoc ex
aliquo superfluo aut ex aliqua alia
culpabili causa que precessit in vigilia
et maxime cum antea an postquam in
vigilia consensit in istam nocturnam
fantasiam et impollutionem quam incur
rit an inclinatus cogitationibus
aut predictis libidinosis aut impudicis
gestibus consensit in opus luxuriosum
coeundi cum persona non matrimonialiter
iuncta itaque illud voluisset si af
fuisset oportunitas aut [illegible]. Item
cum voluntarius consensus in tali
est peccatum mortale sicut etiam nunquam perfecit
atque exterior [illegible] in ipsum opus car
nalis commixtionis consensit cum per

sona sibi non matrimonialiter iuncta. Et
circa hoc consideret gradus status et con
ditionem utriusque persone ut potest an utraque
persona fuit soluta et sic fuit simplex
fornicatio que tamen est peccatum mortale
Si una alterarum personarum aut utraque ipsarum
fuit in matrimonio constituta et sic fuit
adulterium. Si cum persona fuit virgo
et sic fuit stuprum. Si una fuit genere pro
pinqua et sic fuit incestus. Et con
sideret in quo gradu consanguinitatis
et propinquitas auget peccatum. Si una utraque
personarum vel altera eorum fuit religiosa
vel in sacris ordinibus constituta et sic fuit
sacrilegium. Consideret an alia persona
voluntarie consensit aut violentiam
ei intulit hoc etiam enarret peccatum
et vocatur raptus. Hec peccata sunt di
ligentissime cavenda quia sunt in se
ipsis enormia valde et praeter hoc multa
adiungunt ipsa mala multa que ex eis [illegible]
sunt sequi et sepissime sequuntur maxime
circa mulieres. Nam virgo corrupta sepe
propter hoc maritum perpetuo amittit et per
ditur sepissime. Matrimonia contracta
parit [illegible] [illegible] et predicatione
[illegible] et corporis. Item ex talibus peccatis
sequitur non nunquam conceptionis volun
taria impeditio procuratio abortivi
occisio prolis et alia non dum baptizati
ex hoc dubietas filiorum legitimorum appli
catio ex adulterio mulieris infamia
genealogie et alia huiusmodi totaliter contra
religiose aut seculares. Item consideret
an opus carnalis commixtionis perpetravit
alter quam sit ordo qui natura ad hoc
opus deputavit. Et circa hoc dili
genter consideret modum et sensum peccati
quamquam talia sint turpia tamen opus
est dicere aut tamen modo circumstantiarum
aliquid non debet homo a voluntate

faciens recite sub specie salutis precedentis sit cum integritate et distinctione co-
fiteri sunt que prescripta dicendo sunt ad inter-
rogacionem confessoris respondendo quod ipse
confessor plenius cognoscat peccatorum speciem
et cum modo et circumstancias aggravantes
nec absque distincta et clara con-
fessione retraxit ut in illo modo pu-
dore et verecundia quem non retraxit
eum absque plena confessione cum utique
maiorem pudorem perferre debuit per-
petracio huiusmodi peccatorum facta coram
oculis omnipotentis dei quam confessio que
tam secrete fit et sacerdote loco dei
Item aliquo peccatorum lupore protrahit
indicibus serviens Item talia commisit
in locis sacris Item abortivum volu-
tarie procuravit Item uterum virtute
concipi per contumbitum aut per conceptio
nem voluntarie impedivit Item quod
aliquotiens ei contigit propter scientia vestium
aut propter modulitatem corporis agitacionem
aut propter choreas aut propter commixtiones alias
iustas Item se coloravit fuco et
mendaci colore aut se ornavit
immoderate preciosis vestibus aut alio
ornatu superfluo et in intentione maiore
propter hoc ut personas sibi non intimales
cuiuslibet ad malum alliceret aut ad
peccatum quodpiam inclinaret hoc enim
tunc peccatum est si nullus peccat ad-
malum trahat Tamen dicit Thomas super
ambrosium Si mulier aliqua se ornando
quemquam oculos ad se attraxit et ei
illam plagam intulit pena pa-
tiatur quemadmodum venenum eterni con-
fecit et si nullus qui bibit inveni-
tur et sic hoc enim est de multis
et talia tantum virorum ad se male
inclinare volentibus perpetuis nutus

aspectus aut est propterea corporum
ornatu Item confessor est similiter aut
alius leviter in peccato negavit
reddere debitum carnalis copule
persone sibi matrimonialiter coniuncte vel

Si de potu vicium
recapitulari est gula ac tali quod
confessor consideret an
in quantitate cibi aut potum concessit
ne suorum refectionis multo plus
sumendo quam sibi necessarium fuit aut
quam aut vires comedendi et bibendi
nimis superfluitati ita quod huiusmodi frequen-
tius suppressit quam fuit debitis aut
necessario cum solum non sufficeret ad
magis bis in die cibum sumere corporis
nimius et dure laborantibus Item sine
racionali causa scilicet copiosa quotiens cibum
et potum sumpsit Item debitum tempus
et horam ut nimis mane aut alio
indebito tempore aut aliquam primitiam
potus superfluam ebrietatem incurrit
que est cum vi nimis potus super a-
verit Item immoderancia ciborum et
potuum aliquam fuit impotentius Item pro
superfluitate ciborum et potuum suppressionem
neglexerit debitos labores aut
omiserit studium orationum aut aliud
opus ad quod faciendum tenebatur Item con-
cupiscit aut sumit aut est sumpsit
nimis delicatos et preciosos cibum
et potum ac multiplicet vel alios homines
necessitatibus propter delectacionem aut cibos
nimis curiose sibi fecit preparari
non ad supplendam indigenciam sed
magis ad irritandam gulam aut per
nimios sumptus superfluis aut nimis
preciosis cibis et potibus se aut suos
heredes vel alios homines depauperaverit
aut est mendicare coegerit

An nimis fecerit concupiscentie concupi-
dit an nimis auide et gulose
sumpserit cibum vel potum vorando sic-
ut lupus aut canis famelicus An ie-
iunia consuetudinaria aut eciam specialiter
mandata sine causa racionabili transgressus
sit et hoc quo dimittens commedit ut
prima in die ieiunii ultra sonum co-
medit sine quo equalitate ciborum
vt quia usus est cibis contra con-
suetudinem loci aut eciam cibis illis
tali die prohibitis An in die ieiunii
horam commedendi notabiliter preuenit
et hoc sciente et sine necessitate sed
sola communi afflictione ut corpus
commoderet Item sic excessibus ciborum
et potum peccata sit et magis irro-
nabilis defectibus quia confessor eciam
considerat An aliquis et eciam irronabiliter
indiscrete et nimis sibi subtraxit
refectionem cibos aut potus sive quantitate
nimis modicum sumendo aut in qua-
litate nimis grossa ut sibi inutilia
sumendo An ex hoc naturam corrupit vi-
res corporis exhausit caput et sensus
destruxit et se fecit inutilem ad
malos suos labores et meliores
spirituales exercitaciones et maiores
si sensisset talia iterum prudenciam
sui corporis cogitacionem et tamen noluit
talibus desistere nec moderare eciam
ammonitus a prelatis sapientibus Et sic
de ieiunio est discrecio et nociva sub-
traccione nutrimenti nam contra id intel-
ligendum est de indiscreta subtraccione
semper in et aliorum membrorum corporis et
de spiritus corporis inde sequitur sibi
considerandum et attendendum est

Septimum vicium capitale est
accidia que secundum beatum Gregorium

est tristicia quam de spiritualibus bonis et
diuinis quae tunc homini imminet facienda
Et huius accidie tria sunt species Prima
est huius tristicia et tedium circa spiritualia
et diuina sic inualescit in homine quod
hoc voluntate refugit huiusmodi spiritualia
que tunc facere tenetur et absque merito
recedit ipsa vilendo ¶ Huius acci-
die plures sunt species seu filie scilicet de-
speracio rancor amaritudo mentis et
et cetera quas enumerat Gregorius 31 moralium
¶ Confessor igitur consideret circa hanc
accidiam et eius filias Primo an propter
defectum amoris dei et spiritualium bo-
norum habuit aliquam tristiciam et tedium
circa spiritualia bona et exercenda que in-
cumbit sibi imminebat facienda ideo
An aliquid in huiusmodi spiritualibus quod facere te-
nebat tam magnam habuit tristiciam
et tedium quod propter hoc circa mentem dete-
stabat et voluit omittere si causam
fuisset sine verecundia aut propter timorem supe-
rioris An eciam talia exercere oportuit propter
verecundiam aut metum pene vel propter
timorem superioris an perfecit negligenter
accidiose imitando et in deuocione eciam
An rancorosus fuit et amaricatus
animo contra superiores suos ipsum ad huiusmodi
spiritualia compellere volentes aut eciam que
alios ipsum ad talia persuasionibus in-
ducere volentes An propter huiusmodi tedium
et desidia circa spiritualia sic ad detestacionem
status sui fuit et ad istam malicia de-
ductus quod eciam impugnauit ipsa spiritualia sicut
et inutilia reputanda aut eciam ideo
An aliquis desperauit de vita eterna
propter ea eciam accidiose exercitans circa
ipsa spiritualia putauit se non posse
saluari absque huiusmodi spiritualium optimam
exercitium quibus oportet gloriam pro//

merci. Item omisit missam cele-
brare vel horas canonicas vel aliud
divinum officium vel servicium peragere
ad que tenebatur implendum tenebatur. Item
die dominico aut alio festivo tempore absque
legittimo impedimento missam audire
omisit et eisdem diebus festivis sermones
et predicaciones audire contempsit et
hoc propter socordiam aut negligenciam vel
odium aut propter vanitates quibus se in-
miscuit aut propter ludos aut tripu-
dium vel propter mercancias vel alias se-
culares occupaciones. Preterea necnon
in officium divinum aut predicacionem verbi
dei sermonibus vanis aut aliis im-
plendis turbavit et aliorum devo-
ciones impedivit. Item tempus huius
vite sibi concessum precipue diebus
festis consumpsit inaniter in [illegible]
aut fabulis ociosis aut excessive dor-
miendo et in lecto demorando, ideo tempus
inaniter perdidit. Item per accidiam aut
negligenciam aut per inutiles aut inhone-
stas occupaciones contempsit et
forte contempsit diebus festivis exer-
cere meditaciones bonas ut videlicet de in-
minenti iudicio finali, tormentis
inferni, gaudiis regni celestis beneficiis et
dei et passionem elevantium animam ad deum
et incitantium ipsum ad eius actualem
superiorem dilectionem atque [illegible]
[illegible] 21. quibus adulescens tenetur
in diebus festivis sed dominicis et festivis
et principalibus [illegible] cura et bonum
regimine filiorum subditorum filiarum ser-
vitorum suorum aut aliorum subditorum
et curam sue commissorum negligendo
fuit instruendo mala facta et
aliis inducendo ad bona et ob-
ligatione superiores suos prelati et
prelate [illegible] [illegible] [illegible]

beato Augustino incepta ad quem conveniunt
[illegible] qui in domo sua
fuit [illegible] vigilias [illegible]
quia [illegible] [illegible]
Item in quibusdam festivis ut in
natali domini [illegible] sancti Johannis baptiste
et ceteris exercuit ludos supersticiosos
sortilegia et alias fallacias [illegible]
[illegible] et abhominaciones. Item ta-
lia facientibus consensit sed ubi racio-
ne status aut officio talia prohibe-
re potuit et debuit. Item de peccatis suis
non omnibus non vere sacramentalem
absolucionem fuit consecutus. Item per aliquo-
d tempus neglexit confiteri aut [illegible]
[illegible] inadvertencia [illegible]
vita [illegible] obliviosus
fuit [illegible] confessionem
[illegible] diligenter discutere et cum
diligenti premeditacione peccati pro-
trata [illegible]. Item con-
fessionem suam divisit, aliqua peccata
[illegible] confessori negando aut [illegible]
tacendo. Item in confessione aliorum peccata
[illegible] revelavit et [illegible]
vel [illegible] accusacionem [illegible]
Item iniuncta sibi penitenciam [illegible] sponte su-
sceptam adimplere neglexit aut
forte eam [illegible] contempsit. Item
eukaristie vel aliud sacramentum indigne
suscepit scilicet non premissa vera con-
tricione et integra verbali con-
fessione. Item sacramentum unccionis
extreme [illegible] [illegible] con-
tempsit. Item [illegible] sacramentum eucha-
ristie [illegible] fuit. Item eciam
alia sacramenta sic non [illegible] facere
[illegible] celebracionem [illegible] et baptismi [illegible]
[illegible] et [illegible] Item [illegible] et
quolibet [illegible] missa et [illegible]
[illegible] in [illegible] transgressa

fuit Et ita hec attente co(n)siderent
mo(do) quia ipsi fuit tam maiores
et ep(iscop)is specialiter in penitentibus suis
et aliis benefactoribus vivis et defunctis
peccatis similiter negligentis(?) etc.

Explicit tractatus de septe(m) viciis
capitalibus conceptus per egregium
theologie p(ro)fessore(m)
magistrum nicolau(m) de dinckels-
puhel. cum applicatione qua-
dam ad confessione(m) faci-
enda(m) qua(m) post fine(m) tr-
tatus posti admixit. Est
aut(em) idem tractatus conscriptus
a quoda(m) monacho / et co-
patus a iohe(?) scriptoris de
tibingen predicatore in
czidlinge / pro quo legentes
orare dignentur.

Registru(m) alius septenarii

Primu(m) Superbia Sapiencia Pax
2m. Avaricia Intellectus Iusticia cordis
3m. Invidia Co(n)siliu(m) Misericordia
4tu(m) Gula fortitudo Esuries
5tu(m) Ira Sciencia Luctus
6tu(m) Luxuria Pietas Mititas
7mu(m) Accidia Timor Paupertas
1488

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg

BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg